

Annika, 52 år

GRUNDSKOLAN

Jag älskade att få gå till skolan. Och jag var så arg på min mamma för att jag inte fick gå på lekskolan. Jag var ganska nyfiken av mej. Jag ville nog pröva olika saker. Jag har ju varit aktiv och tyckt om att prata.

Jag minns inte hur det gick till när jag lärde mej att läsa. Jag tror jag kunde läsa säkert i tvåan, trean. Jag har ingen upplevelse av att det var svårt. Jag tyckte det var roligt att skriva, men jag skrev säkert inte särskilt vackert. Men jag tycker att jag har blivit orättvist bedömd.

Nån gång i ettan eller tvåan var det i alla fall så att min lärare frågade: ”Vem vill gå till specialfröken?” Och då räckte nästan alla upp handen. Jag gjorde det också för jag tyckte det var så roligt att göra nya saker. Och jag minns att jag fick gå till specialläraren. Hon var så **arg** på mej så att hon spottade blod en gång. Hon var ofta arg på mej. Och det var väl antagligen för att jag inte förstod riktigt. Vi höll på att jobba med ord. Jag vet inte om det hade med stavning att göra eller om jag läste fel eller inte förstod det jag läste. Det kan inte ha varit så mycket jag gick där. Sen tog det slut plötsligt. Jag vet inte varför. Men det var ju väldigt hyschigt och hemlighetsmakeri i stället för att ta tag i det på ett bra sätt.

Till saken hör ju också att mina föräldrar var ju Tornedalsfinnar. Mina föräldrar talade finska och vi svenska med dom. Jag kan finska också, men jag har liksom inte jobbat med det i skrift. Jag är tvåspråkig och trodde ganska länge att det berodde på det. Men det förstod jag inte då på lågstadiet, utan jag trodde jag var dum. När fröken frågade en massa saker, tänkte jag: Vad konstigt att jag förstår när jag är dum! Jag visste vad det var och jag kunde berätta. Men jag gav upp. Jag räckte inte ens upp handen bara för att jag förstod ju inte. Jag kan ju inte svara på frågor. Jag var ju dum. Jag fick inte ihop det. Alltså jag kunde inte ta tag på det. Jag får inte tag i det. Jag har försökt. Jag kan inte få fram känslan, som jag

kände då, mer än att jag var dum. Det var den känslan som kom väldigt starkt.

Så jag tror att jag kanske behövde längre betänketid än många av mina kamrater innan 25-öringen trillade ner. Jag tog ganska lång tid på mej att fundera på saker. Och det var väl kanske det som gjorde att jag var inte tillräckligt snabb. Jag hade säkert svårigheter, men jag kan ju inte komma ihåg det. Det var ingen som talade om det för mej, vad det var som var fel och gålet. Men jag vet ju att jag har blivit bedömd negativt. Den känslan har jag haft hela tiden. Jag vet ju också när vi hade musik i sexan. Mina klasskamrater, dom talade om hur bra jag var för läraren, för läraren använde en väldigt nedsättande attityd. Många tornedalingar upplevde väl också att dom var ganska nedtrampade på grund utav att dom var tvåspråkiga. Det var inte så bra att prata finska. Det fick man ju inte göra på skolgården. Jag hade inget problem med att tala svenska. Jag hade svenska vänner också.

Jag gjorde **aldrig** läxorna hemma. Jag hade samma dikt i läxa flera gånger. Mamma frågade om jag hade läxa, men hon hade inte tid att lyssna på mej. Och det var ju så att mamma jobbade, hon städade. När jag kom hem ifrån skolan, då gick hon och jobbade. På det sättet har jag inte fått stödet hemifrån. Jag tyckte väl det var lönlöst, tror jag. Det blev inte viktigt. Men det kan ju ha med hemmiljön också att göra, att dom inte hade tid. Dom var trötta och orkade inte heller. Jag var ju sladdbarn och vi var väl sex syskon ifrån början. Jag vägrade att göra läxan. Jag var så envis. Och jag tyckte det var roligare att vara ute och leka. Min mamma tyckte i alla fall att jag var väldigt lat. Hon tyckte att jag gjorde ju inte nånting. Och det är ju just så, beteckningen för dyslektisk. Sen kunde jag mycket saker. Hon blev ju många gånger överraskad. ”Men kan du det här?” Jag tror jag kommit henne närmast av alla syskonen.

Psalmer, det kunde man ju utantill. Det var inga problem. Varenda morgon var det då tramporgeln och så var det alla psalmerna. Så jag lärde mej dom mycket via hörseln.

Multiplikationstabellen var hemsk. Fruktansvärd! Dom enklaste kan jag ju, men fortfarande har jag problem med nian och åttan. Dom försöker jag undvika så mycket som möjligt.

Jag gick på biblioteket. Jag var **jämt** där. Jag satt **alltid** på biblioteket.

Men jag läste inte. Jag gick och luktade på böckerna. Jag tittade på dom Och tittade i dom. Det var väl en längtan, som jag antagligen inte kunde sätta ord på. Och biblioteket hade en sån atmosfär. Jag var och lyssnade på sagorna när dom läste där. Det har jag ett minne av att dom gjorde nån gång. Och det var också såna där favoritstunder när fröken läste. Hemma var det berättande. Vi kommer från en berättarfamilj. Jag tror det har hjälpt mej mycket att få igång fantasin och tankeverksamheten. Och min morbrors berättelser ... jag bara **älskade** när vi satt på kökssoffan uppe i Tornedalen och lyssnade. Alla berättade. Mina syskon berättade sagor när jag skulle sova.

Men jag läste. Vi satt ju och läste högt i klassen, som man gjorde då. Jag minns väl nån gång att jag stakade mej fram, men nåt så mycket mer minne har jag väl inte. Jo, jag var lite nervös inför det. Det kommer jag ihåg också.

Jag älskade att skriva. Jag åkte ju på kollo när jag var liten. Och då var det en av dom snällaste farbröderna i byn, jag fick åka med honom och sitta på hölasset. Och han var alltid så snäll. ”Ja, du ska få vykort av mej”; sa jag till honom när jag åkte på kollo då. Det var den ende jag skrev kort till. Och jag skrev brev. Det gjorde jag. Sen hur det såg ut, det vet jag ju inte. Tyvärr finns det inget kvar av det.

Jag tyckte ju det var roligt att gå till skolan. Jag tyckte om lektionerna och jag tyckte om att lyssna. Det var inte så att jag tappade lusten. Jag tyckte ju jag var dålig och dum. Jag tyckte om att göra saker, men det var inte så att jag fick feedback eller tyckte själv att jag var bra på nåt speciellt. Jag hade ju redan bedömt mej själv, att jag var dum och dålig, men jag tyckte om att göra bilder. Vi gjorde religiösa bilder och klippte dom tre vise männen i tyg.

Jag lekte mycket med pojkar. Jag tyckte det var mer renhårigt än att leka med flickor, ganska länge. När det gäller det sociala har jag alltid haft det bra. Vi hjälper varann i alla sammanhang. Vi spelade fotboll och jag spelade handboll. Jag var målvakt. Jag tyckte om att röra på mej så att jag har nog varit i farten hela tiden.

Alltså det här med dumstämpeln, den hade jag tagit på mej själv. Jag hade redan bestämt mej. Det var ingen idé. Och jag tror att jag är en sån, har jag bestämt mej för nånting så är det ju som det är då. Jag hade ju haft

ganska mycket äldre syskon och det är inte lätt att vara lillasyster. Man blir **ganska** så illa behandlad på olika sätt av dom stora syskonen. Så man lär sej ju att smita undan och man lär sej att hålla sej undan. Och jag tror nog att det blev så i skolan också. Det är ett sätt att klara sej.

Vi bytte lärare också på lågstadiet. En av lärarna försökte nog jobba ganska mycket med mej, men jag var nog rätt envis. Jag hade nog rätt bestämda uppfattningar om saker och ting. Hon skrattade ofta åt mej. Hon tyckte att jag gjorde roliga saker. Jag var väldigt bokstavstrogen i mitt sätt att vara.

Men en incident kommer jag ihåg. Jag fick Bc i ordning. Jag hade ramlat på trappen och jag hade antagligen fått en liten hjärnskakning. Men jag ville gå till skolan, så jag sa ju ingenting om det till mamma. Så jag gick till skolan, men jag tänkte jag tar inte med mej gymnastikkläderna för att jag har så ont i huvudet. Så jag hade ont i huvudet en lång period kommer jag ihåg. Och jag tog inte med mej några idrottskläder och läraren skällde på mej. Och hon skällde på mej och skällde på mej. Och jag kunde ju inte uttrycka det här heller. Jag kunde inte sätta ord på det. Men jag hade väldigt rikt ordflöde hemma, både på finska och svenska. Man talade väl inte så där jättemycket om känslor. Jo, det gjorde man väl delvis, men inte i nån större utsträckning.

På mellanstadiet fick vi en ny lärare. Det var en gammal farbror med mittbena, slips och fluga. Han var väldigt trevlig. Jag tyckte han var väldigt bra. Han berättade och vi fick ju skriva och vi fick ju jobba. Han var väldigt ordentlig. Och jag kände att jag gjorde mitt jobb. Sen hur mycket jag läste hemma ... Jag minns att jag hade ju böckerna uppe ibland, men det var inte nåt frekvent. Jag var ingen plugghäst på något sätt, men jag kände ju att jag gjorde rätt bra ifrån mej. Godkänt, men inte höga betyg.

Han var inte särskilt rättvis, den här läraren. Det var nämligen väldigt stora klasskillnader. Det var ju ett väldigt orättvist samhälle över huvud taget. Alla ingenjörsbarnen hade facit i sina väskor, till matte till exempel. Det hade inte vi som var tornedalingar och arbetarbarn. Och han var orättvis när det gällde det. Banktjänstemännens barn och ingenjörernas barn, **dom** fick frågor. Men jag tyckte om honom i alla fall. Han var en bra lärare ändå, kan jag tycka.

Jag trodde ju återigen att jag var dum. När man är dum så behöver

man ju liksom inte prestera särskilt mycket. Man gör det man ska göra och sen är man nöjd. Men när det gäller dom olika ämnena kommer jag inte ihåg mer än att jag läste läxorna hemma ibland. Och att jag försökte pränta in dom. Min bror hjälpte mej ibland, men det var inte så mycket heller. Det var alltid röda bockar på rättskrivningar, men det var jag van vid så det var ju liksom ingenting. Jag minns att jag hade inte alltid så många rätt på prov, men jag försökte. Jag kämpade ju med det och läste på och försökte lära mej saker och ting utantill. Jag lyssnade noga på lektionerna, tror jag. Jag jobbade lite grand, det gjorde jag, men jag borde ha läst mer än jag gjorde. Hjälp fick jag inte. Men jag minns också att jag glömde saker. Ibland så kom jag ju inte ihåg var jag hade böckerna. Jag glömde mer än vad jag kom ihåg. Och då var det ju lättast att bara strunta i det.

Jag minns att det var mycket fel när jag fick tillbaka mina skrivningar. Så på nåt sätt ryckte man på axlarna åt det sen. Och så knögglade jag ihop pappren, skrivningarna, jag hade haft. Jag tittade på dom, men sen var jag inte nöjd. Det var en besvikelse. Så jag knögglade ihop det. Och det var ju faktiskt en ganska bra gest. Då slängde man bort det, och sen var det klart. Jo, det hände nån gång att jag hade jättebra och då var det ju nog historia. Nej, det var geografi, tror jag. Och då njöt man ju av den lilla korta stunden.

Jag var fortfarande ofta på biblioteket. Jag lyssnade på musik och fortfarande satt jag och tittade i böcker. Men det var mycket mer uteaktivitet och handboll och sånt. Jag skrev ju dagbok från 12, 13 år och den har jag kvar också fortfarande. Och så skrev jag brev. Jag **älskade** att skriva brev och alla älskade att få brev av mej. Så jag har skrivit väldigt målande, skrivit berättelser. Synd nog så har inte jag kvar dom. Det känns lite trist.

Skolan för mej **har** varit positiv på det sättet att det har varit intressant. Och skolan som den var då, då berättade läraren. Men i och med att det vart berättat för mej så känner jag att jag har **fått** mycket av det. Och jag tyckte det var roligt att gå till skolan. Dom negativa minnen jag har är dom här röda bockarna och så att jag hade knögglat ihop papperna. Jag tror att jag har förträngt väldigt mycket.

Det var ju förväntningar att jag skulle gå på praktiska ungdomsskolan. Sömnad tyckte jag ju om att hålla på med, så mamma tyckte väl att jag

skulle börja lära mej sy och gå kurs till skräddare. Men jag var inte intresserad av det. Jag ville komma in på realskolan, men jag hade inget bra betyg att komma in där. Men sen kom jag in som reserv.

Och då började jag på realskolan och tyckte väl att det var kul. Men det började bli lite jobbigt. Då började ju problemen, egentligen. Och det var ju då en svensklärare som frågade mej ifall jag var ordblind. Jaha, tänkte jag, vad är det? Jag fick liksom inget mer grepp om det. Hon nämnde ingenting om varför hon sa det. Hon skällde bara på mej för att jag inte kunde stava. Stavningen var ju alltid ett rött skynke för mej. Men jag älskade att läsa. Jag läste faktiskt böcker, och det fanns en längtan efter att läsa. Jag hade ett sånt enormt sug. Men jag har ju haft svårigheter så att jag har inte orkat läsa egentligen och haft problem med ögonen också. Fast jag liksom har inte kommit underfund med det eller jag har inte fått rätt hjälp.

Jag började läsa tyska och jag **älskade** att gå på tyskalektionerna. Jag kände att jag lärde mej väldigt mycket auditivt. Sen har jag haft användning av det för min syster har bott i Tyskland. Så jag har varit där nere och tyckt att det varit rätteroligt att kunna kommunicera med folk och prata. Jag har liksom inte haft behov av att skriva.

Jag började läsa läxorna lite annorlunda. Jag hade lite mer mål med det. Man var ju tvungen att bli godkänd i alla ämnen. Eller om man hade tre underkända, då fick man ju gå om. Och jag fick ju icke godkänt i kemi, men jag hade ju så bra i matte första och andra året. Men sen fick jag en lärare som talade om hur dålig jag var på alla prov för hela klassen. Han verkligen medvetet mobbade mej har jag förstått efteråt, vilket gjorde att jag struntade i det också. Och då fick jag Bc i matte, från lilla a till Bc. Och då fick jag kemi och matte och nåt ämne till som jag fick icke godkänt i. Då gick jag ju om ett år.

Då började jag i en annan klass, och sista året gick jag i en liten klass med 16 elever. Jag blev väldigt utåtagerande därför att jag bråkade. Jag hittade inget annat sätt att göra det på. Jag orkade inte. Jag fick ju inte rätt hjälp och jag var ju bara dålig, dålig, dålig. Jag var ju inget bra på nånting. Vad jag än gjorde, hur jag än försökte, så liksom hjälpte det inte. Prata och bråka var jag bra på det sista året då. Alltså jag har haft väldigt dålig självuppfattning och dålig självkänsla. Jag hade det nog ganska kämpigt

eftersom jag förträngt ganska mycket. Jag slutade ju skolan med väldigt dåligt betyg då. Jag tror till och med att jag hade stora C i matematik. Jag kommer inte ihåg vad jag hade för betyg i språk. Jag har väl förträngt det också. Det har inte varit så viktigt just det där, bedömningen i betyg. Jag hade ju som sagt gett upp. Och jag kom absolut inte in på gymnasiet, även fast jag hade velat det. Det var en dröm jag hade. Fast jag förstod att jag kan ju ta igen det här när jag kommer upp på komvux. Det fanns hela tiden i alla fall en känsla av att det här gör jag om igen. Och det har jag ju gjort. Jag har ju tagit revansch på hela skoltiden. Det har jag ju gjort med bravur, på ett bra sätt.

Jag hade ju trevliga klasskamrater, men det var en tuff attityd. Det var ju lite så där att man försökte ju alltid hävda sej själv så att man inte skulle bli retad och mobbad. Och man försökte alltid hålla sej till en viss kategori människor, försökte spela deras spel så att säga. Jag tyckte jag hörde hemma i den lilla gruppen. Nu efteråt kan jag se att jag försökte ju hela tiden, men jag kom ju inte så långt. Men jag trivdes i alla fall.

Jag lärde mej i skolan. Jag lärde ju mej, jättemycket. Det har jag **alltid** gjort. Jag har **alltid** älskat skolan. Och alltid älskat att läsa och skriva. Men sen att det varit som det varit, det är väl det som har varit det jobbiga, att jag inte har förstått det själv. Hade dom bara talat om för mej det här med ordblind och jag fått lite mer grepp om det! Men det fanns **ingen** över huvud taget. Och mina föräldrar visste inte heller nånting om det. Min mamma sa alltid bara att mina barn mognar sent. Många som har dyslexi har ju fått höra att dom är lata. Det fick jag också höra jämt. Ja, du är så lat. Lat, lat, lat. Du duger ingenting till. Alltså det har ju även spåtts på hela tiden, hemifrån också, i stället för att se vad det handlar om. Och sen när jag gjorde saker så trodde dom inte jag hade gjort dom för jag var så snabb. Och det fick jag också på pälsen för. Jag blev väldigt ifrågasatt, ständigt, ständigt. Och alltid kallad för lat. Orättvist också för det stämmer inte. Jag **är** ingen lat person. Men jag försöker gå genvägar. Det har jag väl alltid försökt.

Jag har inget minne av lärare eller människor omkring mej, som betydde nånting. Dom som gör nåt positivt för en borde man ju komma ihåg. Jag har **inget** minne av det det sista året. Sen är man ju i puberteten också så upptagen av sej själv. Jag har **inget** minne mer än att jag fick

dåliga slutbetyg. När man på nåt sätt ger upp, då ger man ju upp ordentligt, tror jag. Det hade jag väl redan gjort då.

Svenska fick jag AB i. Och vet du varför? Jo, vi hade en bok vi skulle läsa. Den var liten och tunn, minns jag. Det var isländska sagor. Och jag hade läst den och jag tyckte om den. Och så skulle vi ha redovisning. Ingen i klassen hade läst den utom jag. Så varje fråga läraren frågade, så svarade ju jag. Jag förstod och tyckte det var jättekul. Då fick jag AB. Hon, den läraren, alltså hon var human. Tänk om hon hade vetat mer om ordblindhet! Jag menar många av lärarna hade ju säkert kunnat hjälpa till på rätt sätt om dom vetat mer själva.

Det var väl när jag började realskolan som jag tyckte det var orättvist. Jag kände att jag skrev innehållsmässigt bra texter, men jag hade väldigt mycket röda bockar. Det var ju mycket stavningsfel. Det kunde ha varit ibland det där torftiga språket och meningsbyggnadsproblem också. Men många, många gånger när jag skrev, då tyckte inte jag det var så torftigt utan att det var ganska bra. Och jag hade fått ihop en berättelse med röda tråden. Men ibland var det ju dåligt. Jag minns en gång speciellt, när vi satt och skrev uppe i skrivsalen. Och jag tyckte jag hade fått ihop en bra berättelse. Jag tyckte jag hade varit väldigt noga med att inte skriva för långa meningar och verkligen använt interpunktion på rätt ställe. Jag hade liksom följt alla regler och ändå var det mycket stavfel. Och det kom upp MB, meningsbyggnadsfel. Och då tyckte jag liksom ... Det var väl antagligen att jag tyckte att stavningen var ju inte så viktig, utan det viktiga var ju sammanhanget och att det blev ett innehåll. Och jag fick aldrig hjälp med nånting.

Jag hann ju med på prov, men sen vart det ju då felstavat. Och ibland blev det så här torftigt. Jag hade väl gett upp lite grand också, tror jag. Jag började ju bråka. Jag tyckte liksom att det var värdelöst alltihopa. Det var inte läshastigheten som skapade problem. Matte var ju säkert också läshastighet, eller både hastighet men också att jag läste fel. Och kemi var ju mycket bokstavskombinationer. Jag var väldigt beroende av lärarna, faktiskt, att dom berättade och förklarade på ett bra sätt. Jag tror att hade jag fått mer hjälp med läxläsning hemma så hade det säkert varit lättare. Så att det har ju också varit ett hinder.

Jag hade svårt med årtal. Och jag hade svårt med alltihopa så hela situa-

tionen var ju bara negativ. Men samtidigt så tyckte jag att det var väldigt roligt att lära sej. Och vissa saker kom jag ju väl ihåg. Men jag gjorde ju säkert inga bra skolresultat därför att jag räckte inte upp handen. Det hade jag ju slutat med. Det var sällan jag gjorde det. Jag var jättenervös när jag gjorde det, minns jag. Därför att tänk om jag svarar fel.

Men längtan att läsa fanns fortfarande kvar. Då läste jag hemma. Och jag läste även vuxenböcker. Det började jag dom sista åren i realskolan. Jag läste visserligen några böcker som jag tyckte var svåra och att jag inte riktigt förstod. Men jag läste dom i alla fall. Jag tyckte fortfarande om att sy. Sen var jag inte duktig på det. Jag försökte som vanligt att gå genvägar, men jag har väl lärt nånting av det. Men jag tyckte om att hålla på med händerna, att baka bullar och sånt där. Det gör jag fortfarande.

EFTER GRUNDSKOLAN

Sen gick jag på ett år ungdomsledarutbildning på folkhögskolan. Och det var faktiskt en väldigt bra utbildning. Det var mycket att läsa, men på något sätt lyckades jag klara av det ändå. Jag har alltså läst, fast jag inte trott att jag läst. Det har ju varit mycket diskussioner och grupparbeten redan då. Vi skulle ju undersöka genom att intervjua, och tillsammans diskuterade vi ju grupparbeten utifrån olika projekt. Och det var ju mycket konkreta jobb vi gjorde. Praktiserade med. Jag tyckte det gick ju bra det där. Det var ingen som sa nånting, ingen lärare heller. Jag fick simlärarexamen också, så jag jobbade som simlärare i många år på somrarna.

När jag kom till Stockholm började jag jobba på sjukhus. Och sen jobbade jag som simlärare och badvakt i en simhall. Och så började jag jobba som medhjälpare på fritidshem och fast beslutsam om att jag ska gå i gymnasiet. Det var liksom ett mål jag hade. Så jag började lite på komvux, men jag kände nej, det var så mycket annat som hägrade. Jag hade träffat min nuvarande man då så jag hoppade av. Jag var 19, 20 år då.

Jag läste väldigt mycket och det var i den vevan jag läste alla svenska författare. Jag bara **njöt** av det. Jag läste igenom **allt**.

Jag skrev alltid brev. Vem jag än skrev till så var det alltid lika välkommet. Och min storasyster, hon **älskade** verkligen att få brev ifrån mej för hon tyckte det var så roligt. Men vi har varit lite så i våran släkt, hållit på

att skriva mycket brev och tyckt det var roligt att uttrycka oss i brevform och att hitta formuleringar. Det där tror jag kommer lite från mammas sida. Dom hade alltid diskussioner, och det var ju väldigt mycket berättande.

Jag brydde mej inte om stavningen. Det är ju så här att man har ju strategier. Men jag tror jag har skaffat mej mycket ordkunskap och mycket bollande med ord, därför att jag var ju tvungen att hitta associationer för ibland så hittade inte jag ord. Då liksom är jag tvungen att använda språket på ett annorlunda sätt. Det är därför, tror jag också, som jag är så intresserad. Det väcker ju intresse också på nåt sätt. Jag hoppade över, om det var nåt jag inte kunde, för det kommer sen efter en stund då. Och så fyller jag bara i.

Sen så började jag ju jobba. Då tyckte jag det var väldigt roligt att jobba med människor så jag jobbade på fritidshem. Och sen jobbade jag på späd. Sen så ville jag utbilda mej till barnsköterska. Och sen utbildade jag mej till fritidspedagog och jobbade på fritidshem. Sen då började jag som föreståndare på ett litet fritidshem. Jag hade bra kontakt med förvaltningarna och där träffade jag hon som skötte ekonomin och skaffade mej utbildning hos henne. Jag såg till att jag hittade rätt kolumner att skriva i. Det var ju ett mönster i saker man gör, så jag hade alltid mallen framför mej. Och var det nåt jag undrade så ringde jag alltid upp. Och dom var alltid väldigt tillmötesgående.

När jag fick barn, då kände jag att jag orkar inte riktigt med på samma sätt. Jag kände att jag ville utveckla mej också, men samtidigt var det ju dubbelt, att gå i skola och ha små barn. Eller att jobba och ha små barn. Det var lite tufft, tyckte jag. Och samtidigt ville jag börja plugga. Och då tänkte jag: Nu eller aldrig. Och därför började jag ta några ämnen då på komvux. Och sen så tog jag tjänstledigt. Och så gick jag igenom komvux på tre år. Och då när jag började, då fick jag ta igen sista året på högstadiet med svenska och engelska och matematik. Och det var ju helt okej. Och det var jätteroligt. Jag gick samhälle.

Och sen hände en annan sak också. Min dotter blev ganska tuff och jobbade vid sex års ålder så att jag gick ju och fick handledning. Och i samma veva så började jag med individuell terapi, för jag har varit med om saker i min barndom som jag också har bearbetat. Men då kom det här med dyslexin fram väldigt mycket. Och jag bearbetade det väldigt

mycket och fick också mycket mer kraft och ork att ta tag i det. Jag har inte förstått riktigt hur svårt jag har haft det, utan jag har ju trott att jag var dum, att jag var inte lika intelligent som alla andra. Det har jag ju alltid gått och trott. Den här terapin hjälpte nåt otroligt. Jag gick väl två, tre år, samtidigt som jag gick på komvux. Det var jättebra, insiktsterapi. Då vågade jag själv också ta tag i det på ett annat sätt. Om jag inte gått på terapi, hade jag inte fixat det lika bra som jag har gjort i dag. Och likadant hade jag inte kunnat hjälpa min son lika bra som jag gjorde nu. Han är 18 år nu, och jag märkte tidigt att han hade samma saker som jag hade.

Jag har alltid tyckt om svenska och SO-ämnena men tyckt att det varit jobbigt med NO. Det beror lite grand också på vem man har att göra med. För det har haft väldigt stor betydelse, vad det är för lärare. När jag gick i realskolan så hade jag ju litet a i matematik därför att jag hade en bra lärare. Det var han som liksom lärde ut jävlar anamma, om man säger så då. Go, go, liksom jobba på. Sen fick jag en sämre lärare som liksom tryckte ner mej sen. Och självklart så brydde man sej inte om det då. Då kommer ju det här som sitter i tårna, så att säga sitter i hela kroppen, att man är dålig och att man inte duger till nånting. Därför på nåt sätt blev jag så lurad av mej själv, när jag läste ord och ögonen hoppade. Och jag vände på "b" och "d" och alltihopa. Och ibland läste jag orden fel, vilket gjorde att jag trodde ju jag var dum. För det är bara dumma människor som inte förstår. Och det här triggas ju fortfarande. Alltså även fast jag gått på terapi så sitter det fortfarande väldigt djupt. Det viktiga är ju att jag är medveten om det. Jag har ju liksom en förmåga att se vad det rör sej om och ta upp det till ytan och ta död på det.

Då var det en svensklärare som frågade mej ifall inte jag var ordblind. Igen kom det där med ordblind upp då. Jag visste väl lite grand vad det rörde sej om. Men då var det så mycket annat som var spännande med livet och jobbet och över huvud taget, så jag la väl inte ner så mycket själ i det. Men jag trodde ju fortfarande att jag var dum, att det var därför. Det satt så himla djupt. Och det kan jag ju erkänna i dag, att det fortfarande finns taggar som kommer upp i olika situationer. Nu är jag ju så klar över vad det rör sej om.

Och den här svenskläraren som jag tyckte var väldigt fantastisk som människa också, hon hjälpte till med att få igång det här. Och då skickade

ju hon mej till en speciallärare. Och det var väl då det liksom började öppna sej för mej. Det här var 1990. Och det har ju gjort att jag har liksom vågat ta många fler steg än vad jag nånsin skulle ha vågat annars. Den här specialläraren är jag evigt tacksam för hon hjälpte mej **jättemycket**. Hon var **fantastisk**. Så att det har ju gjort att jag byggt upp språket på ett helt annat sätt och vågar lite mer. Och samtidigt visste hon vad hon skulle ställa för krav. Så hon ställde rimliga krav och det kändes väldigt, väldigt bra. Hon jobbade så väldigt tydligt och klart med vad jag hade problem med. Hon kunde skälla på mej, när jag kom med texter som var torftiga. För skriver jag en text så kan det vara väldigt torftigt först. Jag vet att jag **kan** mer. Och det såg hon också. Hon sa: ”Det här godtar inte jag. Nu är det du som skriver om den här texten!” Då skrev hon mina texter på skrivmaskin och jag läste dom själv. Jag fullkomligt skämdes. Är det jag som har skrivit det här?

Läraren som jag hade i engelska var inget bra. Hon hade ingen förståelse för att jag tappade bokstäver på slutet när jag skrev skrivningar. Hon trodde liksom inte att jag kunde. Hon tittade ju på sina papper och då står det ju att jag tappade bokstäver. Hon lyssnade ju aldrig på själva språket. Så att där fick jag också hjälp av den här specialläraren. Engelskläraren pratade med henne.

Och så skulle vi recensera en bok, ”The shoemaker”. Och jag gjorde det väldigt med bravur. För det gör jag. Jag vet att jag har förstått, och så kan jag berätta levande på ett bra sätt, intressant. Och det gjorde jag. Alltså det är så kränkande så att man blir alldeles matt. Det var en bok om en man som var väldigt psykiskt sjuk då. Och då frågade hon en annan, en flicka i klassen som hade jobbat på psyket, om det här stämmer liksom det jag berättade. Hon kanske inte riktigt menade det så, men för mej var det väldigt kränkande att fråga nån annan i stället för att fråga mej. Och i och med att jag hade blivit så illa behandlad och inte skulle bli godkänd, även fast jag **är** bra på engelska, att prata engelska, så godtog hon inte det. För att muntliga förhör, det hade inte hon. Men det var många andra lärare som hade det. I religion, och jag hade det i samhällskunskap. Och jag höjde betygen avsevärt. Femma fick jag i religion och fyra i samhällskunskap.

Jo, jag började läsa franska också. Det är samma sak där. Så säger läraren:

”Jag kan inte ge dej godkänt i franska.” Då hoppade jag av och tyckte att det var väl ingen idé. Men jag tyckte det var jättespännande att lära mej. Jag tror att började jag läsa, då skulle jag fånga upp det här igen för jag har ju auditivt väldigt lätt för mej, när det gäller språk i alla fall.

Sen så gick jag tillbaks till min tjänst. Det var jättebra och roligt att börja jobba igen, men jag ville ju fortsätta att läsa. Sen sökte jag in på lärarhögskolan för jag kände att nu kan jag det här. Nu vill jag komma ett steg till liksom och gå vidare och utveckla mej. I och med att jag var fritidspedagog så gick jag på en kortare utbildning då, ett år. Det var hemskt jobbigt. När jag började på lärarhögskolan så var det en lärare som hade oss i svenska då. Och hon lärde mej nåt som heter processkrivning, det här sättet att jobba som är så underbart, det här att man faktiskt får stryka över om det blir fel. Det ska inte vara rätt på en gång. Så jag gick fram till henne, för jag tyckte att hon var väldigt medmänsklig. ”Jag är ordblind”, sa jag. ”Tror du att jag kan fortsätta på lärarhögskolan? Kan jag bli lärare?” Och för henne har jag tydligen tryckt på en knapp för att det satte igång mycket tankar hos henne. Så att nu på lärarhögskolan så har hon hand om en språkverkstad, där hon har hand om dom som är dyslektiska. Så jag har varit där och pratat med dom och berättat om hur det är att vara lärare och att vara dyslektiker då.

Det var jobbigt, det var jättejobbigt på lärarhögskolan. På nåt sätt fanns det inte en öppen diskussion om det. Jag ville ju prata om det. Kan man verkligen bli lärare och ha dyslexi? Jag tror inte att alla förstod om man är väldigt, väldigt känslig när det gäller det. Det handlar ju om det här att ha dåligt självförtroende och det här med att det sitter i kroppen. Det sitter så djupt liksom, det här med att man inte kan. Och där ställs det ju hela tiden krav på att man ska kunna. Man kan till och med få ångest. Alltså såna känslor kan det vara därför att hjärnan säger ifrån. ”Nej, inget nytt, inget nytt!” Och då kan man få väldigt mycket ångest av det. Och det kände jag många gånger att jag hade väldigt mycket. Men jag hade bestämt mej att det här ska jag göra. Det var mycket grupparbeten, och sen fanns det ju förstående lärare.

Det var mycket enskilda arbeten också. Alltså jag har ju haft en väldigt förstående omgivning så jag har ju kunnat diskutera mycket. Och sen är jag en sån där som om jag ger mej fan på nåt, då gör jag det, oavsett om

jag går genom eld eller vatten. Så att det blir mycket tid, men jag har ju också lärt mej att spara tid och hitta strategier för hur jag ska lägga upp saker. Så jag börjar alltid i ganska god tid med det jag ska göra. Och vill veta vad jag ska göra och vill ha tydligheten. Och det som jag lärde mej med skrivprocessen, det var också en sån där kunskap som var guldkantad. Och jag visste ju det, att jag inte såg texterna på en gång. Jag var tvungen att lämna dom. Och jag hade korrekturläsare, min man och min svägerska som sa: ”Ja, men det här kan du inte skriva!” Och det här med rubriker, skelett, det hade jag också som en viktig del i mitt skrivarbete.

Jag blev ju godkänd på lärarhögskolan, men jag kände inte att alla lärare accepterade det här. Om man har nån som erkänner att dom har dyslexi i klassen, då är det ju **jätte viktigt** att man diskuterar det. Alltså dyslexi i sej, hur det kan vara, ja, vad det handlar om för att liksom ha en accepterande miljö. Några lärare, men inte alla, var ju väldigt förstående och hade liksom kunskap om det. Mycket kunskap, kände jag.

Sen började jag jobba på en skola Och det var så här att den rektorn var fritidspedagog och hon tyckte inte om lärare. Hon höll ju på liksom att foppa ut människor, så jag blev mer eller mindre mobbad på den skolan, av rektor. Jag hade sökt mej dit för jag tyckte skolan var trevligt. Ytan och fasaden verkade himla bra, men att sen märka på nåt sätt att man inte var accepterad, det var ju jättejobbigt.

Den här rektorn var väldigt okunnig i sitt sätt att agera. Jag försökte ju hela tiden ta fram det här med dyslexi, hur viktigt det är att man hittar det tidigt och att man gör nånting åt det. Och hon tyckte väl att jag överdrev. Hon trodde ju inte på mej, vilket ju gjorde liksom att dom barnen fick ju inte rätt hjälp på grund av hennes beteende. Hon tyckte väl att det var lite hotfullt att jag kunde ganska mycket om det. Och då mobbade hon mej. Det var allvarligt. Hon tryckte på min svaga punkt. Vi skulle skriva och lämna in på vilket sätt vi jobbade med olika saker. Hon kunde påpeka att jag skrivit två bokstäver fel och såna där saker, även fast jag skrev exakt likadant som alla andra. Vi skrev exakt samma saker, fast hon hoppade på det jag skrivit och hackade på mej. Så hon visste precis vad hon skulle trycka på. Hon mobbade flera stycken andra också. Vi var ju tre stycken som träffades en period för att liksom prata om det här. Till slut orkade jag inte vara kvar, utan sen slutade jag och sökte jobb på en annan skola.

Jag jobbar på lågstadiet, ett till tre. Det mesta jag skriver är veckobrev. Och på vissa skolor är det väldigt höga krav. Man ska skriva och berätta vad man håller på med och på vilket sätt. Och det har varit nyttigt och bra för mej också. Sen läser jag ju barnens produktioner och hjälper dom med skrivandet. Ja, det är det grundläggande man ska lära ut. Jag skriver på tavlan också. Det är ju dom här vardagliga situationerna. Och även att sitta och planera på skolan, skriva protokoll och så vidare.

Datorn är det bästa hjälpmedel som finns. Vi har Word med rättstavningsprogram på datorn, och så har jag Wordfinder. Och sen har jag haft jättebra korrekturläsare under hela tiden och har det fortfarande, min man och min svägerska. Jag lämnar aldrig ifrån mej nåt som jag inte är nöjd med. Jag stavade fel på matematik i ett veckoblad och det fick jag då höra av föräldrar. Så det måste man vara noga med.

Jag försöker att alltid skriva i god tid. Och sen blir jag så mätt på texten så jag måste lämna den. Och sen återkommer jag till den igen. Så jag låter den ligga tills jag känner att **nu** är jag beredd att ta tag i den igen. Det är också viktigt att inte lämna ifrån sej saker som man inte är nöjd med.

I DAG

Just nu går jag en kurs om läs- och skrivsvårigheter på universitetet, 40 poäng. Jag har hela tiden vidareutbildat mej inom det här. Jag har ju skaffat mej jättemycket kunskap runt omkring dyslexi på grund utav att min son har det. Så jag har gått på kvällsföreläsningar på ABF och jag har läst allt om dyslexi, nästan. Och jag skaffade mej allt material jag kunde och var på FMLS. Jag kände att jag hade väldigt mycket kunskap, men jag trodde inte jag kunde gå en utbildning på universitetet. Jag trodde det var för svårt. Det trodde jag fortfarande inte som 50-åring, för jag har nämligen gått en annan kurs på universitetet, metodik på pedagogiska institutionen. Den var för svår för mej. Jag kände att jag mäktade inte med det. Jag klarade dom tentor jag skulle göra. Och varför jag inte fullföljde det, det vet jag inte än i dag. Det var väl det här att jag jobbade heltid då också och försökte läsa på annan tid, men det gick inte. Jag orkade inte.

Min svägerska har tjatat på mej. Jag har hjälpt henne väldigt mycket för hon har en son som är dyslektisk. Och jag har stöttat min omgivning,

som har dyslektiska barn, väldigt mycket. Jag har varit drivande när det gäller dom. Och det var min svägerska som sa: ”Nu är det du som söker in. Du kan det här.” Jag provar, tänkte jag. Det spelar ingen roll. Jag är 50 år. Är det så att jag misslyckas så är det väl inget mer med det.

Jag kom inte in första gången, men nu kom jag in. Vi var två dyslektiker som började samtidigt. Det var ju himla bra för vi har stött varandra **jättemycket**. Och nu när jag läser så märker jag att jag är inte dum. Jag klarar det. Jag har fått tillbaka och respons på det jag skrivit. En har jag fått väldigt mycket bra respons på. Jag känner ju när det är riktigt och då får jag också bra feedback. Men ibland så känner jag att jag skulle nog behöva kunna lite mer, om vissa saker. Jag känner att jag behöver mycket mer grundkunskaper, när det gäller lingvistik till exempel. Och språket. Men inom ämnet dyslexi och där det rör skolan och barnomsorgen och så vidare, där har ju jag, känner jag, väldigt mycket.

Jag har inga hjälpmedel för att läsa. Jag älskar att läsa, facklitteratur speciellt. Det är min absoluta favorit. Och jag läser gärna och kan sammanfatta bra också. Jag är väldigt snabb på att läsa också, har jag märkt. Det har jag inte förstått förut, att jag förstår snabbt. Så att det är inget problem egentligen. Och det sätter jag inom parentes, för det är ett problem, ändå. Jag skiljer mej inte från andra när det gäller läshastigheten. Jo, lite grand gör jag det. Det gör jag. Jag hinner inte med riktigt lika mycket. Jag tror jag behöver jobba mer med delarna av orden när jag läser. Jag kan fastna fortfarande på grund av att jag får inte rätt sammanhang i orden.

Men det beror också på vem som har skrivit böckerna och hur dom skriver dom. För vissa människor förstår jag utmärkt. Andra kan jag bara inte förstå varför dom skriver böcker. Till exempel är det en författare som skrivit om datorn som hjälpmedel. Hela klassen reagerade på det, därför att han skriver så komprimerat och så mycket facktermer. Alltså att man medvetet nästan försöker liksom göra finare ord av ord som faktiskt går att använda på ett annorlunda sätt. Då tycker jag att man överdriver och sitter på alldeles för höga hästar. För om man inte blir förstådd av alla, då vet inte jag varför man skriver böcker. Alla tyckte att den där boken var fruktansvärd. Läraren sa: ”Läs igenom den där boken igen, fast ni inte förstår, så sätter hjärnan igång en process. Och så kommer ni tillbaks till den om två, tre veckor.” Och det gjorde vi. Och då var

det mycket lättare. Plötsligt på nåt sätt så förstod vi vad vi läste och vi kunde diskutera boken.

Så det är en strategi jag har. Är det litteratur som jag märker att det här är inte så himla roligt och inte så lätt, då läser jag igenom, skumläser, så mycket jag bara hinner. Och tittar först på registret vad det är som är det viktiga och vad jag behöver ha, vad det är för kunskap jag måste ha. Så läser jag igenom det då. Och sen lägger jag undan boken. Sen kommer jag tillbaka till den igen.

Jag spelar in mycket föreläsningar på band och lyssnar på dom jag tycker är väsentliga. Jag är väldigt grundlig i mitt sätt att jobba, på nåt sätt. Det har jag alltid varit. Sen har jag kämpat mej till att anteckna och få så att säga läsliga anteckningar. Fortfarande har jag ju oläsliga ibland. Jag har fått anteckningshjälp, men jag antecknar själv också. Medvetet gör jag det för att jag ska hålla igång mitt eget skrivande. Anteckna klarar jag, men det beror på vem som pratar. Är jag på en föreläsning och det är en bra föreläsare som kan ge en struktur i det dom pratar och ge helhetsbilden, då kan jag skriva **väldigt** bra. Jag har antecknat hela föreläsningar, men vissa ord hinner jag inte med. Då tar jag dom sen, för dom finns där i alla fall. Jag får med dom. Jag kan läsa anteckningarna, även fast jag tappar ord och bokstäver ibland. Och sen går jag och fyller i efteråt. Jag kan sitta och skriva, och så när jag är långt nere vid sidan så vet jag att jag ska fylla i "i" där och "e" där. För jag undrar om det inte är mycket bilder jag håller på med ändå. Och jag har bilden för mej, att nu har jag tappat ett "e", nu har jag tappat ett "i" så jag måste upp igen och korrigera. Så ibland fallerar det. Då orkar jag inte. Det märker jag. Så därför har vi fått anteckningshjälp. Så det är helt okej.

Jag blev utredd 89-90 nånting, på sjukhuset. Jag fick papper på att jag hade dyslexi. Hon som gjorde min utredning skrev inte alls särskilt tydligt att jag har dyslexi, men det stod sen i journalen. Så jag tror att många fortfarande är rädda för det här. Jag har fått själva utredningen. Men när det gäller en själv, på nåt sätt så vill man inte riktigt se det. Och det är väl kanske så fortfarande för mej, även fast jag vet. Men jag vet, att jag klarar mej och vet ju något så när ungefär vad det rör sej om. Men jag vet också att jag är ganska verbal och jag har ett bra ordförråd.

Jag har gjort högskoleprovet också, på band. Det var under tiden dom

testade det på universitetet. Det gick bra. Jag har inte så svårt för mej. Svårt har jag väl, men inte när det gäller ordförståelse. Det är läshastigheten som är problemet.

Jag läser inte riktigt lika fort som andra, men det beror också på vad jag läser. Jag läser blandad kompott, facktidsskrifter, fackböcker och romaner. Viss litteratur är så att jag bara älskar att läsa den, därför att jag känner att det här tycker jag är bra. Det här vill jag veta mer om och så vidare. Jag läser mycket inom ramen för mitt arbete så att jag läser mycket runt omkring det, skola.

En bok som jag älskar som är rätt nyligt jag läst då, det är "Grabben i graven bredvid" Mazetti. Hon skriver på ett väldigt trevligt sätt. Man får ju bilder själv. Hon skriver till exempel om en intellektuell kvinna. Men den kvinnan får jag bygga upp bilden på. Det har inte hon gjort. Man får använda sin egen fantasi.

Nu har jag varit tvungen att läsa på helgerna och läsa länge. Jag går ju upp och dricker vatten och kaffe, och jag har ju bra glasögon, så jag tycker det går bra. Som dyslektiker så är jag ju lite dag upp och nergång. Vissa gånger är ju ner. Man orkar inte riktigt. Men har jag väl kommit igång och läser, då ska jag hålla på hela tiden också. Jag får inte stanna av. Det är viktigt att hålla på.

Jag läser inte Dagens Nyheter nu när jag pluggar, men annars gör jag det varje morgon. Men däremot så läser jag Metro och City. Är det nån artikel där som jag tycker verkar intressant, så tar jag reda på det sen. Sen är det så att min man läser tidningen på morgnarna. Och då refererar han om det är nånting som han tycker är intressant. Då tittar jag på det och läser det. Eller så pratar dom om artiklar på jobbet som man går tillbaka och tittar på. När jag läser Dagens Nyheter själv så läser jag rubrikerna ofta, och ser jag nåt intressant så läser jag vidare om det. Jag skummar så att säga och ser vad som är intressant.

Jag tycker det är kul att skriva. Jag kan ha skrivsug, att man bara längtar efter att få uttrycka sej i skrift. Alltså det är ungefär som lässug. Men det beror på vad jag skriver. Under skolperioderna så skriver jag ju veckoblad, och det är ganska mastigt. Och det är inget roligt med blanketter. Det är inte **alls** särskilt kul. Det är inte roligt när det känns motigt. Nånting är det som jag inte fått grepp om. Jag har haft mycket högre krav på

mej förut än vad jag har i dag. Hur lång tid det tar beror på vad jag skriver, men det tar längre tid än för andra. Jag är väldigt noga med att göra rubriker på allt jag skriver. Och i och med att jag gör det så kommer jag in på ämnet på ett annorlunda sätt och kan utveckla mej.

Ibland fastnar jag och det är hemskt tungt. Då kan det bli väldigt torftigt, språket. Jag tror det hänger ihop med mina svårigheter. Då har jag känt att det här var ingen bra dag att skriva det på. Och sen så kan jag sätta mej igen nästa dag och fortsätta att skriva. Och ibland skriver jag om och kommer inget vidare. Jag liksom fastnar. Och dom dagarna läser jag inte lika bra heller. Alltså dom dagarna är hemska, därför att jag kan sitta och säga en massa saker som jag tänker vad dumt, när jag hör mej själv efteråt. Ja, det är dåliga dagar. Jag vet inte hur jag ska uttrycka det. Det är ... hjärntrött. Alltså jag **kan** inte påverka det så mycket som jag skulle vilja. Dom dagarna får ju vara.

Jag har ju fortfarande vissa dagar som jag är väldigt låg. Dom dagarna är jag dålig på att prestera. Och då har jag material till barnen. Då får dom jobba mycket med självgående men roliga saker, därför att då är det ingen idé att jag över huvud taget jobbar så att säga med texter eller med att berätta saker. Det är liksom stopp. Det är den här mentala tröttheten eller vad jag ska kalla den för.

Just nu jobbar jag 60% också och går på den här kursen på universitetet. Fast ibland undrar jag hur det funkar, varför jag orkar så mycket som jag gör. Jag tror att det är tack var dyslexin. Jag har alltid fått jobba i uppförsbacke. Jag har alltid fått göra dubbelt. Så på nåt sätt är det så naturligt för mej att jag ska jobba mycket. Och ju äldre jag blir, desto lättare blir det med dyslexin också. Jag har lättare att jobba fram saker därför att jag har lärt mej grunderna riktigt ordentligt och håller på och jobbar ständigt med grunderna, läser ständigt med barnen och jobbar ständigt med själva språket. Det är det som är det som är så fascinerande och spännande. Det är därför jag **älskar** det här jobbet, att jobba med barn.

Men samtidigt så har jag ju växt med uppgiften. Jag tror att på nåt sätt, att detta att jobba i motvind, det gör ju att man växer också. För dom här strategierna hjälper ju till i vardagslivet också, hur man ska lägga upp saker och hur man ska prioritera. Och sen har jag en fantastisk familj. Alltså otroligt, en man som är ... ja, ovärderlig. Otroligt mycket har han

stöttat mej, numer mindre och mindre, men han har samtidigt tyckt att det varit roligt. Och intressant för han har ju velat lära sej mer själv också. Genom att vi då fått ett barn som har dyslexi så är det viktigt, på nåt sätt, att han har varit stödet för honom också.

Jag har körkort. Det tog jag när jag var 18 år. Min pappa ville gärna att jag skulle ta det och jag själv ville ha det också. Teorin måste ha gått bra för jag blev godkänd, men det är totalt mörker för mej. Jag vet att vi hade en bok och jag vet att jag läste den. Jag och min väninna, vi gjorde det samtidigt. Jag har alltid försett mej med goda vänner, som har hjälpt mej. Och jag har fått **mycket** bra hjälp, men dom har fått mycket tillbaks av mej också. Så jag har väldigt nära och djupa relationer med människor. Det är ju nånting som är värdefullt. Jag pratade väl ganska mycket med min väninna och jag har lärt mej via hörseln väldigt mycket.

Jag har tyckt om att lära mej saker. Jag älskade skolan. Så att jag har alltid tyckt att det varit roligt. Men att jag haft det svårt och inte fått rätt hjälp, det har ju varit tråkigt. Jag förstod nog vad jag läste redan på lågstadiet. Men sen att jag missade ord, att orden blev fel, fick fel betydelse och så vidare, det tror jag har gjort att jag har trott att jag var dum eftersom inte jag fick nyckelordet dyslexi. För hade jag fått det ordet, då hade jag ju förstått att det är svårt. Man får ju jobba för att det ska bli bra. Det är ju ingenting som gör att man ska luta sej bakåt och tro att det är, ja, en sjukdom. Utan det är nånting som man ska jobba med, fast på annorlunda sätt. Man bör ha förståelsen för sej själv på ett annat sätt. Man måste få veta vad det handlar om, annars tror man ju att man är dum, för det är det som ligger närmast till hands. Och veta att man kan hitta strategier för saker och ting.

När jag inte kom in på gymnasiet när jag ville det, då kände jag att läs- och skrivsvårigheterna var en begränsning, men jag hade inga tankar på nån speciell utbildning. Jag tyckte om att läsa, det var ju bara det på nåt sätt. Jag hade nog behövt lite mer stöd att komma vidare där. Det som sen fått mej att gå vidare, det är envishet. Alltså jag tänkte på det här med revansch. Det finns också med i bilden på nåt sätt. Nej, jag har inte det som nån ledstjärna utan jag är envis, enveten. Vill jag nåt, så jobbar jag för det. Och sen tyckte jag liksom det här med hur människor har det, det har ju också påverkat mej. Det var kanske därför Ivar-Lo Johansson

tilltalade mej. Jag har varit fascinerad av Ivar-Lo. Han fick mej engagerad, både känslomässigt och bildmässigt, när det gäller att kunna se människor, hur eländigt det kan vara. Så jag är samhällsintresserad. Och politiskt intresserad har jag också varit.

Nu när jag gått på den här dyslexikursen på universitetet så känner jag att jag har en ganska avslappnad attityd till läsning och skrivning. Jag gjorde högskoleprovet i början när dom prövade ut det för dyslektiker. Jaa, jag vet hur det gick (skratt). Men jag kommer inte ihåg det, för i och med att det sitter så djupt det här så vill jag inte beröras av det. Jag vill inte bry mej om det. Det har väl varit också en överlevnadsstrategi. I stället för att se på dom här svåra sakerna så gäller det bara att gå på. Om jag ska vara riktigt ärlig så kommer inte jag att komma runt det i alla fall. Mer eller mindre kommer jag att komma runt det, och har gjort det också, och vet vad jag ska vara noggrann med. Men det är mer strategier att titta på att jag lämnar ifrån mej bra skrifter. Om jag ska skriva, då måste jag få med mej det hem. Jag måste få jobba med det och jag måste titta på det för annars så blir det torftigt.

Jag har inte nått dit jag vill. Jag har stjärnorna kvar (skratt). Min dröm är väl kanske att börja forska, att det skulle var väldigt, väldigt intressant. Tidig läsning och lite, ja, som kretsar kring det här med dyslexi, att lära mej mer. Men sen har jag ju andra önskemål också. Jag har varit med i en sån där uppfinnarförening, innovativa kvinnor. Så jag har ju jobbat lite grand med det. Jag skulle vilja hinna med att jobba mer med det. Jag älskar att hålla på med allt möjligt. Jag håller på med min kolonilott och vi har en sommarstuga. Jag målar och tapetserar. Jag är jämt i farten. Jag fullkomligt njuter av det.